

KRÁLOVSKÉ HRANIČNÍ MĚSTO BROD V LESE V BAVOŘÍCH

ŽE ČESKÝ JAZYK DALEKO ZA DNEŠNÍ MEZE JEHO sahal, toho by nám byla důkazem (kdyby i jiných historických důkazů nebylo) hojnost místních jmen buď ještě dosavád českých nebo z českého překroucených, kteréž podél celé Šumavy v Rakousích a Bavořích nalezáme. Nejourodnější krajina celé Šumavy jest široká mezera mezi Osou a Čerchovem, v níž nepatrné vršky rozhrání vodstva Černého a Severního moře naznačují. Na západní straně této mezery zarývá se do vlnovité krajiny zponenáhla oudolí Kamy, kteréž k půvabnějším oudolím Šumavy náleží. V tomto oudolí je dosavád mnoho míst s českými jmeny, v Čechách ještě užívanými; lid náš ještě nevyrazil slovanský ráz v obličejích tamějších obyvatelů; obraty v řeči a některá slova upomínají, že zde před časy český jazyk panoval. Kdy asi německému ustoupl, těžko ustanoviti, možná, že dost pozdě, aspoň až v 16. století, neboť víme, že pohraniční české vesnice a městečka teprva pozdě se zněmčily, a z toho jest lze se domysliti, že i v Bavořích sousedních se česky mluvilo. Však patrných důkazů našel by, komu na tom záleží, v starých listinách pohraničních měst.

Že se zvláště okolo Brodu české památky uchovaly, je proto, poněvadž je Brod jedno z nejstarších míst v Šumavě. Druhá Šumava byla příliš divoká, nepřístupná, dříve se obývala jenom veliká oudolí nebo nejdolejší svahy hor, teprv později vtlačila lidnatost obyvatele na výšiny. Nejstarší obyvatelé těchto krajin byli Slované, teprv později osazovali s bavorské strany Němci Šumavu; však jenom v nejdívočejších místech, do toho času opuštěných,

mohli se usazovati, ourodnější část byla již dřív od Slovanů vzdělána. Hranice nebyly dříve ještě zevrub ustanoveny, byl v Šumavě neustálý boj, kterýž až do 18. století trval, kdežto se česká a bavorská městečka o pohraniční lesy rvaly.

Proto na hranicích, zvláště v bráně mezi Osou a Čerchovem, tolik hradů: máme z české strany Baiereck u Nejrška, Klenovou, Rismberk, Herstein; s bavorské pak hrady na vysokém oblouku Lichteneck, Heidstein, Eschelkamm, Walching (Nové Kostely), Brod, a na obou stranách od dávná hraniční stráž, v Čechách Chody, v Bavořích brodskou Freifahne.

Na obou stranách panovaly na hranicích mocné rody, v Čechách Rismberští, v Bavořích hrabata von Bogen, podle nichž se malebné pohoří nad Novými Kostely podnes „der Hohe Bogen“ jmenuje.

Roku 1242 Bogenští vymřeli. 1461 byl Přibík z Klenové pánem na Vysokém Oblouku. Později připadla krajina vojvodům bavorským. Staré památky shořely v předšlém století, když baron Frank město Koubu (Cham) spálil, kamž Brodští pro větší bezpečnost své staré listiny schovali.

V Brodě v Lese (Furth im Walde) na bavorských hranicích mívají v neděli po Božím těle slavnost zabití zlé saň. Ve všech horách vypravují se báchorky o zlých saních. Trutnovská saň visí podnes v Brně na radnici. V Alpách podobných pověstí mnoho.

Na den slavnosti shromáždí se v jednu hodinu odpoledne veliký zástup lidí na náměstí a rytíř s brněním a přílbicí přijede na koni, provázen houfem panošů. Králova dcera z některé země, která se tak mnohými penězi, stříbrnými sponkami a jiným šperkem, co jen v celém Brodě sehnati mohla, vyšperkovala, sedí s průvodní dámou

(Nachtreterin) na lešení, které skálu představovati má. Přibližuje se drak, ohavná nestvůra ze dřeva plátnem potažená, v níž dva muži schováni jsou a která mezi lidmi se pouští a obzvláště Česky pokouší. Hluk, nekonečný smích, kotrmelce.

Mezitím přicválá rytíř až ku královně, a následující dialog počne.

RYTÍŘ:

*Grüss Gott, grüss Gott, ihr königliche Tochter mein,
Was macht ihr hier, auf diesem harten Stein,
Mich dunkt's, ihr seid ganz trauervoll,
Die Sach', die Sach' steht nicht gar wohl.*

KRÁLOVNA:

*Ach, edler, treuer Rittersmann,
Mein Not und Treu zeig' ich euch an,
Ich wart' dahier auf Drachengräul,
Er wird mich schlucken in aller Eil.*

RYTÍŘ:

*Schad't nicht, schad't nicht, seid wohlgenut,
Die Sach', die Sach' wird bewährt und gut,
Rufet zu mir und betet zu Gott,
Er wird uns helfen aus aller Not.*

KRÁLOVNA:

*Ach, edler, treuer Rittersheld,
Flieht weit hinweg, flieht weit ins Feld,
Sonst müsst ihr euer ritterliches Leben
Mit mir bis in den Tod aufgeben.*

RYTÍŘ:

*Ich, als starker Rittersmann,
Das grausam' Tier macht mich nicht bang,
Mit meinem Degen und Rittershand
Will ich ihn räumen aus dem Land.*

KRÁLOVNA:

*Seht, seht, ihr Ritter und Herr,
Das grausam' Tier tritt schon her.*

Drak se blíží, chce princeznu polknouti. Rytíř přiskočí, bodne ho do tlamy a roztrhne tím měchýř s krví, v tlamě ukrytý. Pak skočí s koně, sekne ho několikrát do hlavy a konečně vystřelí z pistole, drak se svalí. Vrátiv se, rytíř k princezně vítězoslavně praví:

*Freud, Freud, ihr königliche Tochter mein,
Jetzt könnt ihr frisch und fröhlich sein,
Dem Drachen hab' ich geben sein Rest,
Weil er die Stadt hat lang gepresst.*

Princezna mu děkuje:

*Ach, edler, treuer Rittersheld,
Weil er den Drachen hat angefällt,
Zu seinem Degen und Ritterglanz
Verehr' ich ihm ein schön Ehrenkranz.*

Princezna sestoupí s lešení, přiváže mu věnec na ruku a praví:

*Der Herr Vater und Frau Mutter werden kommen sogleich
Und werden uns geben das halbe Königreich.*

Panoši obstoupí párek, který se ubírá do hospody. Pije se a jí se, až se víc nemůže.

V blízkém městě českém, kdež se obyčejně na poslední masopustní dni čili ostatky velké průvody maškarní provozují, rádi byli by chasníci věděli, z čeho ta zlá saň dělána a jak se pohybuje, by takovýto průvod zříditi si mohli. Nemohli se však ničehož u Bavoráků dopátrati o tom, neboť si tito na slavnosti té mnoho zakládají jako na zvláštní přednosti, a také snad na tom umění utvořiti tak krásnou zlou saň. Obyčejně přichází na ten „Drachenfest“ množství lidu z Čech, dílem na podívanou, více však kvůli dobrému bavorskému. I umínili si ti čeští jonáci také si tam zajít a po dobrém nebo po zlém saň jak náleží si prohlídnout. Když slavnost počala, hleděli protlačit se skrze dav lidu a přijít co nejbliže k draku; ale lidé, a hlavně stráž, tlačili je zase nazpět a zle reptali na dotíravé Čechy; ti si ale z toho pranic nedělali. Náhle jeden z nich, nevelké a štíhlé postavy, prosmykl se skrze lid jako ouhoř až k samotnému draku. Lidé jím strkali, stráž se naň sápara, a málem byla by povstala rvačka mezi Čechy tam příšlymi a Němci: tu naštěstí podařilo se ostatním mladíkům dokázati Němcům, že ten hoch je blázen. Pitomý pohled mladíka, jeho pitvorné, divné posušky dotvrzovaly jejich vyřknutí; Němci se umírnili, nechali blázna být, a slavnost se konala dále. Ten ale prohlídl si bystrým okem všecko jak náleží, a v chvíli přenáramné tlačenice, kde se musel průvod zastavit, strčil hlavu i dovnitř. Viděl tam dva ramenaté Bavoráky, kteří tu celou mašinu plátěnou nesli; neměl však kdy lépe si to prohlídnouti, neboť mu jeden z nich dal notný štulec. Ale on si z toho mnoho nedělal, jen když cíle svého došel; v hospodě s druhými se Němcům vysmál. — V masopustě provozovali hoši celou tu slavnost co maškarádu, a zlá saň vypadla tak mistrovsky, že Bavoři jaktěživi takovou ani neviděli. Byla jako živá a houfy

chasy běhaly za ní s jásáním. Když se to ale Němci dověděli, velice se na to mrzeli, že si Češi z posvátné jim slavnosti ustrojili masopustní žert, a hrozili, že jim vypráskají, jestli se tam který při slavnosti ukáže. Ale zůstalo, jak vím, při pouhé hrozbě. —